

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. gruodžio 19 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Direktyvos 90/619/EEB ir 92/96/EEB — Tiesioginis gyvybės draudimas — Teisė nutraukti sutartį — Informacijos apie pasinaudojimo šia teise sąlygas stoka — Teisės nutraukti sutartį išnykimas po vienų metų nuo pirmosios draudimo įmokos sumokėjimo dienos — Suderinamumas su direktyvomis 90/619/EEB ir 92/96/EEB“

Byloje C-209/12

dėl *Bundesgerichtshof* (Vokietija) 2012 m. kovo 28 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2012 m. gegužės 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Walter Endress

prieš

Allianz Lebensversicherungs AG

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai A. Borg Barthet ir M. Berger (pranešėja),

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. sausio 24 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- W. Endress, atstovaujamo advokato J. Kummer,
- *Allianz Lebensversicherungs AG*, atstovaujamos advokatų J. Grote ir M. Schaaf,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Kemper,
- Europos Komisijos, atstovaujamos G. Braun ir K.-P. Wojcik,

susipažinęs su 2013 m. liepos 11 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1990 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyvos 90/619/EEB dėl įstatymų, norminių teisės aktų bei administracinių nuostatų, susijusių su tiesioginiu gyvybės draudimu, derinimo, nustatančios nuostatas, leidžiančias veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas, bei keičiančios Direktyvą 79/267/EEB (OL L 330, p. 50), kuri buvo iš dalies pakeista 1992 m. lapkričio 10 d. Tarybos direktyva 92/96/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu gyvybės draudimu, derinimo, iš dalies keičiančia direktyvas 79/267/EEB ir 90/619/EEB (Trečioji gyvybės draudimo direktyva), (OL L 360, p. 1, toliau – Antroji gyvybės draudimo direktyva) 15 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio, nagrinėjamo kartu su Trečiosios gyvybės draudimo direktyvos 31 straipsnio 1 dalimi, išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *W. Endress* ir *Allianz Lebensversicherungs AG* (toliau – *Allianz*) ginčą dėl gyvybės draudimo sutarties, sudarytos tarp *W. Endress* ir šios bendrovės, nutraukimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Antroji ir Trečioji gyvybės draudimo direktyvos buvo panaikintos ir pakeistos 2002 m. lapkričio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/83/EB dėl gyvybės draudimo (OL L 345, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 6 t., p. 3), kuri vėliau taip pat buvo panaikinta ir nuo 2012 m. lapkričio 1 d. pakeista 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II) (OL L 335, p. 1). Tačiau, atsižvelgiant į datą, kada buvo sudaryta pagrindinėje byloje nagrinėjama gyvybės draudimo sutartis, Antrosios ir Trečiosios gyvybės draudimo direktyvų nuostatos tebėra taikytinos siekiant išspręsti šią bylą.

Antroji gyvybės draudimo direktyva

- 4 Pagal Antrosios gyvybės draudimo direktyvos 11 konstatuojamąją dalį „[gyvybės draudimo] sutartį sudariusiam draudėjui turėtų būti suteikta galimybė per 14–30 dienų laikotarpį nutraukti draudimo sutartį“.
- 5 Antrosios direktyvos 15 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta:

„Kiekviena valstybė narė nustato, kad individualią draudimo sutartį sudariusiam draudėjui suteikiamas 14–30 dienų laikotarpis nuo tada, kai jam buvo pranešta, kad sutartis yra sudaryta, per kurį jis tą sutartį gali nutraukti.

<...>

Kitos teisinės pasekmės ir nutraukimo sąlygos, pirmiausia draudėjo informavimo apie sutarties sudarymą tvarka, nustatomos pagal sutarčiai taikomą teisę <...>.

<...>“

Trečioji gyvybės draudimo direktyva

- 6 Trečiosios gyvybės draudimo direktyvos 23 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„<...> Vidaus draudimo rinkoje vartotojas turės platesnį ir įvairesnį sutarčių pasirinkimą; <...> tam, kad ši įvairovė ir padidėjusi konkurencija būtų naudinga, jam turi būti suteikta visa informacija, kurios tik reikia, kad jis pasirinktų geriausiai jo poreikius atitinkančią sutartį; <...> šis reikalavimas dėl informacijos yra tuo svarbus, kad išsipareigojimai gali būti labai ilgalaikiai; <...> dėl to turi būti suderintos minimalios nuostatos, kad vartotojas gautų aiškią ir tikslią informaciją apie pagrindines jam siūlomų produktų charakteristikas, taip pat išsamią informaciją apie įstaigas, kurioms gali būti adresuojami visi draudėjų, apdraustųjų ar naudos gavėjų skundai <...>“

- 7 Šios direktyvos 31 straipsnio 1 ir 4 dalyse nustatyta:

„1. Prieš sudarant draudimo sutartį draudėjams turi būti suteikta bent II priedo A dalyje nurodyta informacija.

<...>

4. Išsamias šio straipsnio ir II priedo taikymo taisykles nustato valstybė narė [kurioje priimtas išsipareigojimas].“

- 8 Minėtos direktyvos II priede „Draudėjams teikiama informacija“ nustatyta:

Toliau nurodyta informacija, kuri turi būti pateikta draudėjams prieš sudarant draudimo sutartį (A) arba draudimo sutarties galiojimo laikotarpiu (B), privalo būti pateikta raštu aiškiai ir tiksliai, oficialia valstybės narės, [kurioje priimtas išsipareigojimas] kalba.

<...>

A. Prieš sudarant draudimo sutartį

<...>

a.13 Pasinaudojimo teise nutraukti sutartį tvarka

<...>“

Direktyva 85/577/EEB

- 9 Pagal 1985 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyvos 85/577/EEB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su sutartimis, sudarytomis ne prekybai skirtose patalpose (OL L 372, 1985, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 262), 4 konstatuojamąją dalį „ne prekybai skirtose patalpose sudarytų sutarčių ypatumas yra tas, kad <...> deryb[oms] <...> vartotojas nėra pasirengęs arba yra netikėtai užkluptas [ir kad] <...> vartotojas dažnai negali palyginti pasiūlymo kokybės ir kainos su kitais pasiūlymais <...>“.
- 10 Minėtos direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje nurodyta: „vartotojui turėtų būti suteikta <...> teisė nutraukti sutartį, kad galėtų įvertinti iš sutarties kylančius išsipareigojimus“.

11 Šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Vartotojas turi teisę atsisakyti savo veiksmų rezultatų išsiųsdamas pranešimą per ne trumpesnę kaip septynių dienų laikotarpį nuo 4 straipsnyje nurodyto pranešimo gavimo nacionalinės teisės aktuose nustatyta tvarka. Pakanka, kad toks pranešimas būtų išsiųstas iki šio laikotarpio pabaigos.“

Vokietijos teisė

12 Draudimo sutarties įstatymo (*Versicherungsvertragsgesetz*, toliau – VVG) 5a straipsnis buvo panaikintas nuo 2008 m. sausio 1 dienos. Šiame įstatymo redakcijos, taikytinos pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms, straipsnyje buvo nustatyta:

„1. Jei prašymo sudaryti sutartį pateikimo momentu draudikas neišdavė draudėjui draudimo taisyklių arba nepateikė vartotojams skirtos informacijos pagal [taikytinas] nuostatas, laikoma, jog sutartis sudaryta draudimo liudijimo, draudimo taisyklių ir kitos sutarties turiniui reikšmingos vartotojams skirtos informacijos pagrindu, jei per keturiolika dienų po dokumentų pateikimo draudėjas nepareiškia prieštaravimo raštu. <...>

2. Terminas prasideda tik tada, kai draudėjas gauna draudimo liudijimą ir visus 1 dalyje nurodytus dokumentus ir kai draudimo liudijimo įteikimo momentu jis yra informuojamas raštu, aiškiais spausdintinėmis raidėmis, apie teisę užginčyti sutartį, prieštaravimo pateikimo termino pradžios datą ir trukmę. <...> Tačiau, nukrypstant nuo pirmo sakinio, teisė užginčyti išnyksta po vienu metų nuo pirmosios draudimo įmokos sumokėjimo dienos.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 13 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad W. Endress sudarė su *Allianz* gyvybės draudimo sutartį, ji įsigaliojo nuo 1998 m. gruodžio 1 dienos. Bendrąsias draudimo taisykles ir vartotojams skirtą informaciją jis gavo, tik kai *Allianz* atsiuntė draudimo liudijimą (polisą). Nors *Allianz* akceptavo sutarties su W. Endress sudarymą, ji netinkamai informavo W. Endress apie jo teises, garantuojamas pagal VVG 5a straipsnį.
- 14 Pagal minėtą gyvybės draudimo sutartį nuo 1998 m. gruodžio mėn. W. Endress turėjo mokėti metinę įmoką penkerius metus, o už tai nuo 2011 m. gruodžio 1 d. *Allianz* turėjo jam mokėti pensiją. Tačiau 2007 m. birželio 1 d. W. Endress pranešė *Allianz* apie minėtos sutarties nutraukimą nuo 2007 m. rugsėjo 1 dienos. 2007 m. rugsėjo mėn. *Allianz* išmokėjo suinteresuotajam asmeniui toje gyvybės draudimo sutartyje nurodytą grąžinamųjų išmokų sumą, kuri buvo mažesnė nei draudimo įmokų su palūkanomis suma.
- 15 2008 m. kovo 31 d. raštu W. Endress pasinaudojo teise „pareikšti prieštaravimą“ pagal VVG 5a straipsnį. Jis paprašė *Allianz* grąžinti visas įmokas su palūkanomis, atėmus jau sumokėtą grąžinamųjų išmokų sumą.
- 16 Pirmosios instancijos teismas atmetė W. Endress ieškinį dėl papildomos sumos, kurią turėtų sumokėti *Allianz*. Apeliacinis skundas dėl pirmojoje instancijoje priimto sprendimo taip pat buvo atmestas.
- 17 Tuomet W. Endress pateikė *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis federalinis teismas) kasacinį skundą. Šis teismas mano, kad kasacinis skundas galėtų būti patenkintas, tik jei, nepaisant VVG 5a straipsnio 2 dalies ketvirto sakinio, suinteresuotasis asmuo turėjo teisę pareikšti prieštaravimą praėjus daugiau

nei vieniems metams po pirmosios įmokos sumokėjimo. Šiuo atžvilgiu tai priklauso nuo to, ar Antrosios gyvybės draudimo direktyvos 15 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiama laiko atžvilgiu apriboti pasinaudojimą teise pareikšti prieštaravimą.

- 18 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Antrosios [gyvybės draudimo] direktyvos 15 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, atsižvelgiant į [Trečiosios gyvybės draudimo direktyvos] 31 straipsnio 1 dalį, reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiama nacionalinė nuostata, kaip antai [pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos VVG redakcijos] 5a straipsnio 2 dalies ketvirtas sakinys, pagal kurią teisė nutraukti sutartį arba jai prieštarauti išnyksta ne vėliau kaip po vienerių metų nuo pirmosios draudimo įmokos sumokėjimo dienos, net jei draudėjas nebuvo informuotas apie teisę nutraukti sutartį ar jai prieštarauti?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 19 Pirmiausia primintina, kad pagal SESV 267 straipsnį, pagrįstą aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo funkcijų atskyrimu, pastarasis turi teisę aiškinti Sąjungos nuostatas ar spręsti dėl jų galiojimo tik remdamasis nacionalinio teismo nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 2010 m. sausio 14 d. Sprendimo *Stadt Papenburg*, C-226/08, Rink. p. I-131, 23 punktą ir nurodytą teismų praktiką). Be to, tik nacionalinis teismas privalo taikyti Sąjungos teisės normas (žr., be kita ko, 2013 m. sausio 15 d. Sprendimo *Križan ir kt.*, C-416/10, 58 punktą ir nurodytą teismų praktiką).
- 20 Tai rodo, jog, kiek tai susiję su šia byla, Teisingumo Teismas turi remtis prielaida, kad, nepaisant abejonių, kurias šiuo klausimu nurodė *Allianz* savo rašytinėse pastabose ir per posėdį, W. Endress, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nebuvo informuotas ar bent jau nepakankamai informuotas apie teisę nutraukti sutartį. Be to, šioje byloje Teisingumo Teismo neprašoma išspręsti klausimo, ar VVG 5a straipsnyje nurodytos nacionalinės taisyklės, nustatančios draudimo sutarties sudarymo pagal vadinamąjį „poliso įteikimo“ modelį tvarką, apskritai atitiko Antrosios ir Trečiosios gyvybės draudimo direktyvų reikalavimus.
- 21 Taigi šios bylos dalykas susijęs tik su klausimu, ar teise nutraukti sutartį, kaip numatyta Antrosios gyvybės draudimo direktyvos 15 straipsnio 1 dalyje, galima pasinaudoti tik per nacionalinės teisės nuostatoje, kaip antai nagrinėjamoje pagrindinėje byloje, įtvirtintą vienerių metų laikotarpį po draudėjo pirmosios įmokos sumokėjimo pagal atitinkamą draudimo sutartį dienos, net jei draudėjas nebuvo informuotas apie šią teisę nutraukti sutartį.
- 22 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nors Antrojoje ir Trečiojoje gyvybės draudimo direktyvose nenumatytas nei atvejis, kad draudėjas nebuvo informuotas apie teisę nutraukti sutartį, taigi nei pasekmės, kurių šios informacijos stoka galėjo turėti šiai teisei, Antrosios gyvybės draudimo direktyvos 15 straipsnio 1 dalies trečioje įtraukoje nurodyta, kad „nutraukimo sąlygos <...> nustatomos pagal sutarčiai taikomą [nacionalinę] teisę“.
- 23 Taigi valstybės narės iš tikrųjų turėjo teisę priimti taisykles, susijusias su konkrečia naudojimosi teise nutraukti sutartį tvarka, pagal kurią, atsižvelgiant į jos pobūdį, galėjo būti nustatoma tam tikrų šios teisės apribojimų. Tačiau pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką priimdamos šias taisykles valstybės narės privalėjo rūpintis, kad būtų užtikrintas Antrosios ir Trečiosios gyvybės draudimo direktyvų veiksmingumas, atsižvelgiant į jomis siekiamą tikslą (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 1976 m. balandžio 8 d. Sprendimo *Royer*, 48/75, Rink. p. 497, 73 punktą).
- 24 Tačiau, kalbant apie minėtomis direktyvomis siekiamą tikslą, reikia priminti, kad Trečiosios gyvybės draudimo direktyvos 23 konstatuojamojoje dalyje buvo nustatyta, jog „vidaus draudimo rinkoje vartotojas turės platesnį ir įvairesnį sutarčių pasirinkimą“. Pagal šią konstatuojamąją dalį „tam, kad ši

įvairovė ir padidėjusi konkurencija būtų naudinga, [šiam vartotojui turėjo] būti suteikta visa informacija, kurios tik reikia, kad jis pasirinktų geriausiai jo poreikius atitinkančią sutartį“ (2002 m. kovo 5 d. Sprendimo *Axa Royale Belge*, C-386/00, Rink. p. I-2209, 28 punktą). Galiausiai toje konstatuojamojoje dalyje buvo nurodyta, kad „šis reikalavimas dėl informacijos [buvo dar svarbesnis, nes] įsipareigojimai [galėjo] būti labai ilgalaikiai“.

- 25 Siekiant šio Trečiosios gyvybės draudimo direktyvos 23 konstatuojamojoje dalyje įtvirtinto tikslo suteikti informaciją, šios direktyvos 31 straipsnio 1 dalyje kartu su jos II priedo a.13 punktu buvo nustatyta, kad draudėjui turėjo būti pranešta „bent“ apie „pasinaudojimo teise nutraukti sutartį tvarką“ ir tai padaryta „prieš sudarant draudimo sutartį“. Taigi ir iš taikytinų Trečiosios gyvybės draudimo direktyvos nuostatų struktūros, ir iš jų teksto aiškiai matyti, kad šia direktyva buvo siekiama užtikrinti, kad draudėjas gautų tiksliai, pirmiausia su savo teise nutraukti sutartį susijusią informaciją.
- 26 Todėl reikia konstatuoti, kad nacionalinė nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią draudėjo teisė nutraukti sutartį pasibaigia tuo momentu, kai jis nebuvo informuotas apie šią teisę, prieštarauja pagrindiniam tikslui, siekiamam Antrąja ir Trečiąja gyvybės draudimo direktyvomis, todėl ir šių direktyvų veiksmingumui.
- 27 Tokios išvados negalima paneigti, be kita ko, *Allianz* pateiktu argumentu, jog remiantis teisinio saugumo principu gali būti taikoma tokia nuostata, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad jei vartotojas nežino apie teisę nutraukti sutartį, jis negali ja pasinaudoti ir kad priešastimis, susijusiomis su teisiniu saugumu, negalima remtis norint sutrumpinti laikotarpį, per kurį galima pasinaudoti Direktyvoje 85/577 nustatyta teise nutraukti sutartį, nes tai reikštų, kad apribojamos teisės, kurios vartotojams specialiai suteiktos siekiant apsaugoti juos nuo rizikos, kylančios dėl to, kad kredito įstaigos nusprendžia sudaryti sutartis ne verslui skirtose patalpose (2001 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Heininger*, C-481/99, Rink. p. I-9945, 45 ir 47 punktai).
- 28 Nors nurodytas Sprendimas *Heininger* ir susijęs, be kita ko, su Direktyvos 85/577 nuostatomis dėl vartotojų apsaugos tuomet, kai sutartys sudaromos ne verslui skirtose patalpose, ir nors generalinė advokatė savo išvados 43 punkte pažymėjo, kad tarp šios direktyvos ir Antrosios bei Trečiosios gyvybės draudimo direktyvų yra esminių skirtumų, minėtame Sprendime *Heininger* išdėstytus Teisingumo Teismo svarstymus, nurodytus sprendimo 27 punkte, galima pritaikyti nagrinėjamai nuostatai. Iš tiesų yra panašios, viena vertus, rizika, kuri kyla vartotojui dėl sutarties sudarymo ne verslui skirtose kitos šalies patalpose, ir, kita vertus, rizika, kuri kyla draudėjui sudarant draudimo sutartį, kai trūksta informacijos, atitinkančios Trečiosios gyvybės draudimo direktyvos 31 straipsnyje ir šios direktyvos II priede nustatytus reikalavimus.
- 29 Taip pat, viena vertus, Direktyvos 85/577 4 konstatuojamojoje dalyje, be kita ko, nurodyta, kad „vartotojas dažnai negali palyginti pasiūlymo kokybės ir kainos su kitais pasiūlymais“, o 5 konstatuojamojoje dalyje –kad „vartotojui turėtų būti suteikta <...> teisė nutraukti sutartį, kad galėtų įvertinti iš sutarties kylančius įsipareigojimus“. Kita vertus, atsižvelgiant į tai, kad draudimo sutartys teisiniu požiūriu yra sudėtingi finansiniai produktai, kurie gali labai skirtis, nelygu juos siūlantis draudikas, ir gali lemti didelius bei potencialiai labai ilgus trukmės finansinius įsipareigojimus, draudėjas, palyginti su draudiku, yra silpnesnėje padėtyje, panašioje į tą, į kurią patenka vartotojas sudarantis sutartį ne verslui skirtose patalpose.
- 30 Todėl, kaip pažymėjo generalinė advokatė savo išvados 46 ir 47 punktuose, draudikas negali teisėtai remtis su teisiniu saugumu susijusiais motyvais siekdamas ištaisyti padėtį, susidariusią dėl to, kad jis nesilaikė Sąjungos teisėje nustatyto reikalavimo suteikti sąrašė apibūdintą informaciją, susijusią, be kita ko, su draudėjo teise nutraukti sutartį (pagal analogiją žr. Sprendimo *Heininger* 47 punktą).
- 31 Minėtų svarstymų taip pat negali paneigti aplinkybė, kurią, be kita ko, nurodė *Allianz*, kad atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką Direktyvos 85/577 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta teisė nutraukti sutartį gali išnykti net tada, kai vartotojas gavo klaidingą informaciją apie pasinaudojimo šia teise sąlygas (žr.

2008 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Hamilton*, C-412/06, Rink. p. I-2383, 49 punktą). Iš tiesų minėtas sprendimas susijęs su nacionalinės nuostatos, pagal kurią numatytas teisės nutraukti sutartį išnykimas per mėnesį po visiško sutarties šalių išpareigojimų pagal sutartį įvykdymo, suderinamumu su direktyva. Tačiau šioje byloje tokia nuostata nėra nagrinėjama, nes atitinkamas nacionalinės teisės aktų leidėjas nepriėmė tokios nuostatos, reglamentuodamas gyvybės draudimo sutartis.

- 32 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Antrosios gyvybės draudimo direktyvos 15 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, nagrinėjamą kartu su Trečiosios gyvybės draudimo direktyvos 31 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti kaip draudžiantį nacionalinę nuostatą, pagal kurią draudėjo teisė nutraukti sutartį, jei jis nebuvo informuotas apie teisę nutraukti sutartį, pripažįstama tik vienerius metus nuo pirmosios draudimo įmokos sumokėjimo dienos.

Dėl šio sprendimo veikimo laiko atžvilgiu

- 33 Savo pastabose *Allianz* prašė Teisingumo Teismo apriboti šio sprendimo veikimą laiko atžvilgiu tuo atveju, jeigu jis Antrąją ir Trečiąją gyvybės draudimo direktyvas aiškina kaip draudžiančias tokį nacionalinės teisės aktą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje.
- 34 Grįsdama šį prašymą, *Allianz* nurodo, kad šis sprendimas turėtų poveikį daugiau nei 108 mln. draudimo sutarčių, sudarytų 1995–2007 m., ir kad pagal šias sutartis buvo sumokėta daugiau 400 mlrd. EUR įmokų. *Allianz* pati šiuo laikotarpiu sudarė apie 9 mln. tokių sutarčių, pagal kurias gavo apie 62 mlrd. EUR.
- 35 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, pirma, Sąjungos teisės normos išaiškinimas, kurį pateikia Teisingumo Teismas, paaiškina ir patikslina šios normos prasmę ir apimtį, kaip ji turi arba turėjo būti suprantama ir taikoma nuo įsigaliojimo momento (žr. minėto Sprendimo *Heininger* 51 punktą ir nurodytą teismų praktiką).
- 36 Antra, pagal nusistovėjusią teismo praktiką teismo sprendimo veikimo laiko atžvilgiu apribojimas yra išimtinė priemonė, kuri taikoma, kai kyla rizika, kad bus sunkių ekonominių pasekmių būtent dėl daugelio sąžiningai sukurtų teisinių santykių, atsiradusių remiantis teisės aktu, laikytu galiojančiu teisėtai, ir paaiškėjus, kad asmenys ir nacionalinės valdžios institucijos buvo skatinami elgtis Sąjungos teisės neatitinkančiu būdu dėl objektyvaus ir reikšmingo Sąjungos teisės nuostatų taikymo srities neapibrėžtumo, prie kurio galėjo prisidėti ir kitų valstybių narių ar Komisijos elgesys (žr., be kita ko, 2012 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Forposta ir ABC Direct Contact*, C-465/11, 45 punktą ir nurodytą teismų praktiką).
- 37 Tačiau, kalbant šiuo atveju apie aspektus, galinčius pateisinti Teisingumo Teismo sprendimo veikimo laiko atžvilgiu apribojimą, reikia konstatuoti, kad *Allianz*, nepateikusi šiuo klausimu įrodymų, tik paminėjo labai didelį draudimo sutarčių skaičių, kurios sudarytos pagal vadinamąjį „poliso įteikimo“ modelį ir pagal kurias iš viso sumokėta labai didelė suma. Tačiau *Allianz* nepateikė jokios informacijos, susijusios tik su šioje byloje nagrinėjamų draudimo sutarčių skaičiumi, kai draudėjas nebuvo informuotas apie teisę nutraukti sutartį, taip pat nenurodė ekonominės rizikos, kylančios *Allianz* dėl galimybės atitinkamiems draudėjams nutraukti šias sutartis, dydžio. Šiomis aplinkybėmis sunkių ekonominių pasekmių atsiradimo rizika nenustatyta.
- 38 Be to, kalbant apie sąlygą, susijusią su „objektyviu ir dideliu“ Sąjungos teisės nuostatų taikymo srities „neapibrėžtumu“, aišku, kad Trečiosios gyvybės draudimo direktyvos nuostatos, kaip matyti iš šio sprendimo 22–31 punktų, nekėlė abejonių dėl pagrindinio šios direktyvos tikslo leisti draudėjui nutraukti gyvybės draudimo sutartį, jeigu gerai susipažinęs su faktais jis mano, kad tai nėra geriausiai jo poreikius atitinkanti sutartis.

- 39 Nacionalinė nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią pasinaudoti teise nutraukti sutartį draudėjas gali tik per vienų metų laikotarpį nuo pirmosios įmokos sumokėjimo dienos, net jei draudėjas nebuvo informuotas pagal Trečiosios gyvybės direktyvos 31 straipsnį, aiškiai prieštaravo šiam tikslui. Todėl taip pat negali būti kalbama apie tai, ar egzistuoja „objektyvus ir didelis“ Sąjungos teisės nuostatų taikymo srities „neapibrėžtumas“.
- 40 Darytina išvada, kad nereikia riboti šio sprendimo veikimo laiko atžvilgiu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 41 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1990 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyvos 90/619/EEB dėl įstatymų, norminių teisės aktų bei administracinių nuostatų, susijusių su tiesioginiu gyvybės draudimu, derinimo, nustatančios nuostatas, leidžiančias veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas, bei pakeičiančios Direktyvą 79/267/EEB, kuri buvo iš dalies pakeista 1992 m. lapkričio 10 d. Tarybos direktyva 92/96/EEB, 15 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, nagrinėjamą kartu su pastarosios direktyvos 31 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti kaip draudžiantį nacionalinę nuostatą, pagal kurią draudėjo teisė nutraukti sutartį, jei jis nebuvo informuotas apie teisę nutraukti sutartį, pripažįstama tik vienerius metus nuo pirmosios draudimo įmokos sumokėjimo dienos.

Parašai.